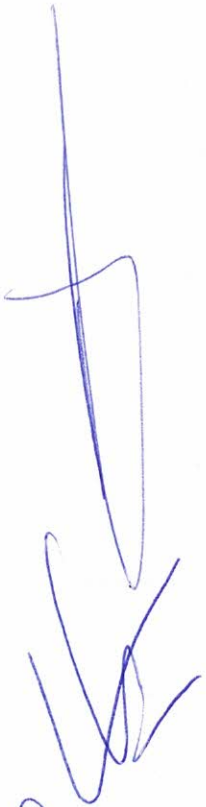

Jardí Botànic de Sóller

Memòria d'Actuacions 2019

Fundació Jardí Botànic de Sóller

Sóller, 22 de juliol de 2020

Memòria d'Actuacions 2019

Fundació Jardí Botànic de Sóller

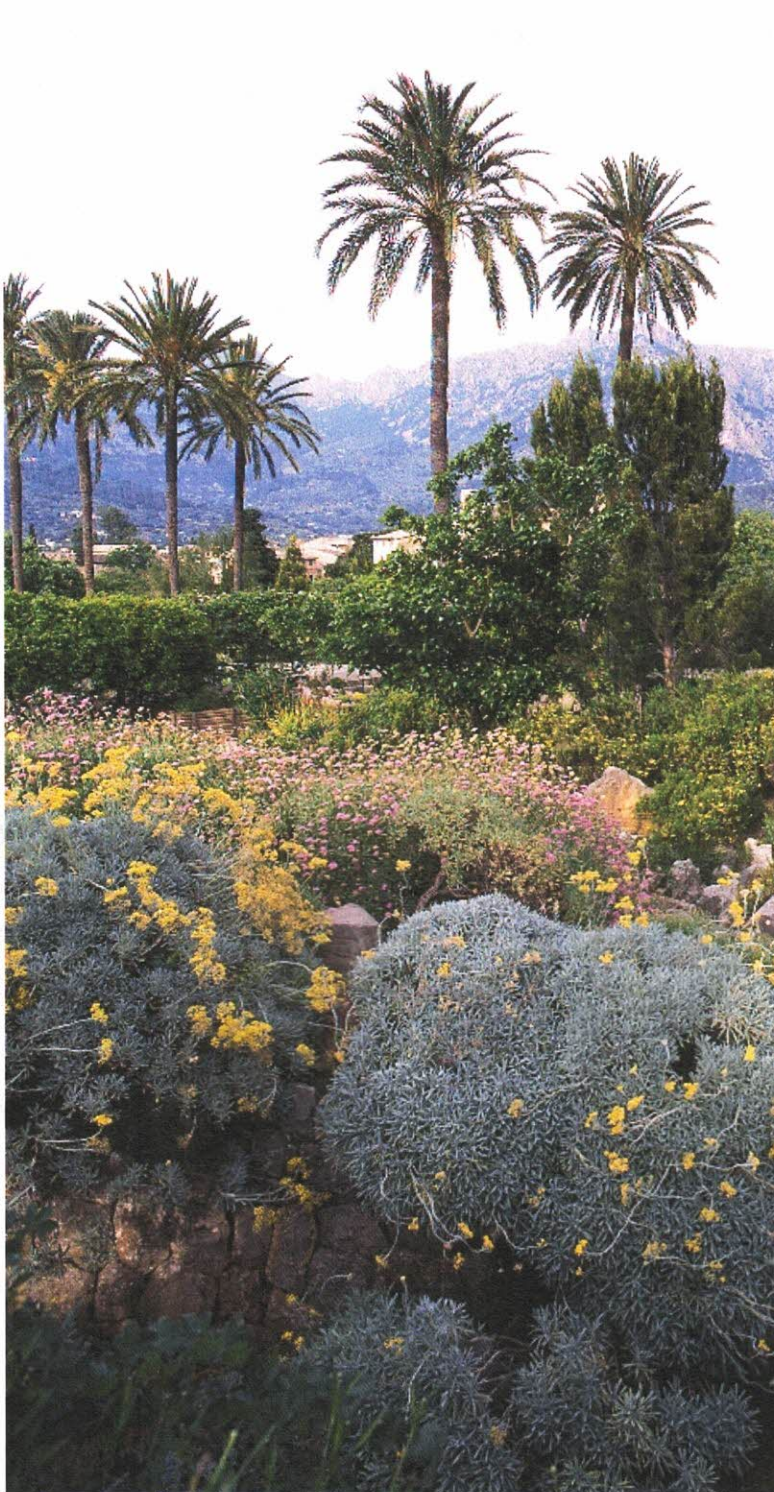
CONTINGUT

Introducció.....	2
Patronat 2019	2
Manteniment ordinari.....	3
Gestió de Col·leccions.....	3
Banc de Germoplasma Vegetal (BGVIB):.....	3
Herbari (HJBS):	4
Col·lecció de Planta viva (PVJBS):.....	4
Educació	5
Visites escolars i activitats per a nins	5
Comunicació	6
Atenció als visitants	6
Premsa, radio i televisió	6
Pàgina web i xarxes socials	7
Membres col·laboradors	7
Projectes	8
Projecte "Conservació ex situ de varietats locals de fruiters i hortalissa" .8	
CARE-MEDIFLORA (Conservation Actions for thREatened MEDiterranean Island FLORA).....	8
Projecte l'ARCA DE LA FLORA BALEAR"	9
Projecte "Sharing experiences". Intercanvi amb Burren Nature Sanctuary10	
Projecte educatiu "Bons hàbits per a canviar el món"	10

INTRODUCCIÓ

PATRONAT 2019

Presidència

Fundació Sa Nostra

Vice-presidència

Associació Museu Balear
de Ciències Naturals

Vocals

Govern de les Illes Balears

Consell de Mallorca

Ajuntament de Sóller

Universitat de les I.
Balears

Associació Ibero-
Macaronésica de Jardins
Botànics

Associació Museu Balear
de Ciències Naturals

Secretari

Sr. Lluís Moyà Antón

Director Gerent

Sr. Josep Lluís Gradaille

MANTENIMENT ORDINARI

Pel manteniment ordinari el jardí botànic ha comptat amb 3 jardiners una educadora-comunicadora i la conservadora a temps complet de 35h setmanals. A temps parcial ha comptat amb dues recepcionistes i una persona per neteja d'edificis.

Quant a altres despeses del manteniment ordinari, es comptabilitzaren com a despeses d'administració, els contractes telefònics, les despeses de material d'oficina, les assessories laboral, econòmica i fiscal de la Fundació.

Gestió de Col·leccions

Per a la gestió, manteniment i millora de les col·leccions botàniques (Planta Viva, Herbari i Banc de Germoplasma Vegetal) les tasques que es realitzaren es comenten a continuació:

Banc de Germoplasma Vegetal (BGVIB):

Tal com s'havia previst, es van incorporar noves espècies a les col·lecció de llavors de plantes medicinals a través de l'intercanvi amb altres jardins botànics.

Per altra banda es van recol·lectar llavors d'espècies com *Hypericum tomentosum*, *Mentha suaveolens* o *Leucosium aestivum* subsp *pulchellum* del Colt d'Albarca (Escorca), a on es va treballar amb la conservació de la única població mallorquina d'*Isoetes histrix* i amb la nova troballa de *Isoetes durieui* dins el marc del projecte CARE-MEDIFLORA (vegeu projectes al final de la Memòria).

També es van recol·lectar varies poblacions de *Daucus carota* subsp. *majoricensis* al Parc Nacional de Cabrera.

La resta d'incorporacions a la col·lecció provenen d'intercanvis entre jardins botànics per abastir la col·lecció de plantes medicinals. S'incorporaren més de 40 remeses noves a la col·lecció activa, per germinar a curt termini.

Es van atendre totes les sol·licituds de demanda de llavors a través de l'intercanvi entre jardins botànics. A l'*Index Seminum* de 2018 es varen oferir 100 taxons d'espècies silvestres, la majoria recol·lectades en les pròpies col·leccions del Jardí Botànic, evitant endemismes rars i espècies en perill d'extinció. L'edició va ser en format electrònic i es va distribuir a través de l'Associació Ibero-Macaronèsica de

Jardins Botànics. Per la mateixa via es varen rebre prop de 900 *Index seminum* d'altres jardins botànics i unes 68 sol·licituds.

De la col·lecció de varietats locals es multiplicaren 4 varietats d'estiu i 4 d'hivern.

Indicadors	prevists	reals 2019
taxons conservats al banc	>30	35

Herbari (HJBS):

Durant el 2019 no es comptar amb la beca de la UIB i per aquest motiu les tasques de l'herbari van quedar paralitzades.

Amb el suport dels voluntaris es participar en la XXIV Exsiccata de flora Ibero-Macaronèsica organitzat per l'Associació d'herbaris Ibero-Macaronèsics i enguany coordinat per l'Herbari del Jardí Botànic de la Universitat de València (VAL). S'espera rebre l'intercanvi la propera primavera de 2020. Hi participaren un total de 29 herbaris i s'intercanviaran 4 taxons de cada institució.

El soci Jean Paul Dagnac s'ha continuat elaborant la col·lecció de plec de la flora d'Andratx, tot i que la tasca de introducció a la base de dades queda pendent degut a la manca de personal.

Indicadors	prevists	reals 2019
Nº registres	>500	0

Col·lecció de Planta viva (PVJBS):

Seguint amb el que estava previst en el Pla d'Actuacions, es dugueren a terme les següents accions que a l'hora són els **indicadors** de compliment previstos:

1. Incorporació de nous exemplars per reposició de baixes de plantes de la col·lecció de flora Balear: 15 espècies noves reproduïdes.
2. Reposició de planta a la col·lecció de flora Canària: 8 espècies.
3. Remodelació de la col·lecció de flora mediterrània. Incorporació de 200 exemplars nous corresponents a 6 espècies.
4. Flora medicinal: incorporació de més de 300 individus de flora anual corresponents a unes de 30 espècies obtingudes a partir d'intercanvis de Index Seminum.
5. Flora ornamental: El tractament amb fitosanitaris ecològics, concretament amb el fong *Beauveria bassiana*, no es va poder realitzar per manca de permisos i es va haver de contactar amb una nova empresa per el proper exercici 2020. Hi ha dues palmeres que estan pendents de prendre la decisió de talar degut al seu creixement defectuós. Un primer informe va ser partidari de no talar-les, però cal fer una revisió anual, sobretot

a una que va ser tractada per infecció de becut vermell i, tot i haver-se recuperat, té un creixement anormal.

6. Varietats locals: s'han incorporat 8 noves remeses corresponents a la multiplicació d'antigues varietats emmagatzemades al banc de germoplasma.
7. Manteniment: els jardiners emplen a diari els partes de conservació indicant les tasques dutes a terme per cada un i l'ajuda que han tengut sigui d'estudiants en pràctiques o de serveis externs. En total hi ha més de 600 partes de feina anuals.

Educació

Visites escolars i activitats per a nins

Durant l'exercici 2019 visitaren el jardí fent alguna de les activitats programades per a escolars, un total de 4255 escolars.

Com a col·laboració amb l'IES Guillem Colom Casasnovas, durant el curs 2018-2019 els alumnes del PMAR (Programa de Millora de l'Aprenentatge i Rendiment) van treballar a l'hort del Botànic preparant compostatge, fent planters i plantant un hort.

Dins el programa PISE, es va col·laborar amb l'Ajuntament in l'IES Guillem Colom per tenir també un alumne fent pràctiques durant tot el curs escolar.

Es va posar en marxa la nova activitat "Els pol·linitzadors" adreçada al segon cicle de primària, secundària i batxiller. Aquesta activitat es va incorporar al programa educatiu gràcies a una subvenció de la Direcció General d'Educació Ambiental del GOIB i la col·laboració de l'IMEDEA. Compta amb una guia dels pol·linitzadors del JBS i es fa servir la nova àrea de flora mel·lífera i l'hotel d'insectes que es van instal·lar a l'hort.

També s'ha editat nou material didàctic gràcies a una subvenció de la Conselleria de Medi Ambient i Territori del GOIB (veure a l'apartat de projectes al final de la Memòria) per a l'elaboració d'activitats d'educació ambiental:

- Guia de "Bons hàbits per a salvar el món" que es reparteix a les escoles que participen en el programa.
- Joc tradicional de l'oca "El jardí de l'Oca" on es mostra tot el procés que es du a terme al botànic per a la conservació de les espècies de les Balears.

Indicadors	prevists	reals 2019
Nº escolars	>1500	2551

[Handwritten signatures and scribbles in blue ink on the left margin]

[Handwritten signatures and scribbles in blue ink at the bottom of the page]

Comunicació

Atenció als visitants

S'ha seguit treballant per a una millora en la informació de cara al visitant establint actualitzacions puntuals als faristols informatius de cada àrea, actualitzant les plaques identificatives de cada espècie nova incorporada a les col·leccions i actualitzant la informació que es dona als visitants amb l'entrada (plànol del jardí i explicació de les àrees visitables).

Indicadors	prevists	reals 2019
Nº visitants	>12.000	12.764

Prensa, radio i televisió

- Participació al programa *Balears fa Ciència*, de IB3 Radio.
- Col·laboració amb el programa *Meteo* d'IB3 TV per a la gravació de les plantes de flora Balear.
- Retalls de premsa (es poden consultar a l'hemeroteca de la web del JBS):
 - o 2019 01 16 *Alerta al detectar el primer caso de oruga del boj, especie invasora que afecta Europa - Ultima Hora*
 - o 2019 01 25 *El Jardí Botànic aconsella fumigar els exemplars de boix per aturar la plaga. Veu de Sóller.*
 - o 2019 02 02 *Aquarel·les de Wendy Spooner - Setmanari Sóller*
 - o 2019 02 08 *Les aquarel·les de Wendy Spooner guarneixen el Jardí Botànic de Sóller durant tot el mes de febrer - Veu de Sóller.*
 - o 2019 02 09 *Endesa i Botànic mostren l'obra de Wendy Spooner -Setmanari Sóller*
 - o 2019 02 21 *Una maleta plena de vida Ultima Hora*
 - o 2019 03 09 *Estrena documental La maleta de Colette -Ultima Hora*
 - o 2019 03 16 *Jardí Botànic Participat taller de fotografia botànica - Setmanari Sóller.*
 - o 2019 03 21 *Hotel per a insectes Diario de mallorca*
 - o 2019 03 21 *JBS instala un hotel para insectos - UH*
 - o 2019 03 22 *El JBS estrena un hotel per als insectes -Sa Veu*
 - o 2019 03 23 *EL JBS instal·la un hotel d'insectes -Sa Veu*
 - o 2019 04 03 *Els voluntaris salven el Jardí Botànic - Sa Veu*
 - o 2019 04 26 *-El Jardí celebra el Botànic de Pasqua- Sa Veu*
 - o 2019 05 04 *Botànic estrena itinerari La discreta natura els carrers de Sóller- Setmanari Sóller*
 - o 2019 07 06 *El Botànic d'estiu acostà la natura als nins _ Setmanari Sóller.*
 - o 2019 10 09 *Les pomeres Fora Vila Verd*
 - o 2019 10 18 *Recuperant les pomeres autòctones Veu de Sóller.*
 - o 2019 11 07 *Un paseo por el Jardí Botànic de Sóller y el centro de la localidad _ Última Hora*
 - o 2019 11 08 *L'escola Sant Josep Obrer al Jardí Botànic _Setmanari Sóller.*

Assistència a Jornades o Congressos:

- Jornades de l'Associació Ibero Macaronèsica de Jardins Botànics. Jardí botànic de "La Concepción". Màlaga, 9-10 abril 2019.
- Jornades de GENMEDA i reunió final projecte CARE-MEDIFLORA. Jardí Botànic de Roma, 27-31 de maig de 2019.
- Jornada de l'Associació Ibero macaronèsica de jardins Botànics "Jbs i canvi climàtic". Jardí Botànic de València, 12-13 de desembre de 2019.

Pàgina web i xarxes socials

La pàgina web s'ha mantingut sense gaires modificacions degut a la manca de finançament. I les xarxes socials segueixen augmentant la seva rellevància per a la divulgació de notícies a curt termini essent el nombre de seguidors a 31 de desembre, de 3061 individus a Facebook, de 1030 a Twitter i 1529 a Instagram.

Indicadors	prevists	reals 2019
Nº visitants web	>40.000	672 visites
Nº interaccions xarxes	>300	Vistes dels perfils: 23.700

Membres col·laboradors

Les activitats realitzades per als membres col·laboradors i obertes també al públic general s'anomenen a continuació:

- Taller **Reproducció de Fruïters II: Empelts** (Ll. Payeras) - 19 gener
- Xerrada - **Secrets i curolles d'un fotògraf botànic** (P. Bonet) - 9 març
- Apertura/ Inauguració - **Hotel d'insectes del JBS** - 20 març
- Jornada de taquilla inversa - **Fira de Sa Taronja** - 30 març
- Jornada de portes obertes - **Pinzellades al Botànic** - Projecte L'ARCA DE LA FLORA BALEAR | FECYT (A. Amengual) - 6 abril
- **Botànic de Pasqua** (tallers per a nins de 6 a 12 anys) - 23 al 26 març
- Presentació - Itinerari cultural "**La discreta natura dels carrers de Sóller**" Projecte L'ARCA DE LA FLORA BALEAR | FECYT - 4 maig
- Visita guiada - **Deixa't Fascinar Pel Món Desconegut De Les Plantes** - 18 maig
- Gimcana Familiar - **La flor romanial** (Xarxa museus de Sóller) - 18 maig
- Taller familiar - **El món de les abelles** (D. Llompart) - 1 juny
- Lliurament de premis - **Concurs de fotografia a Instagram** del Projecte L'ARCA DE LA FLORA BALEAR | FECYT 1 juny
- **Botànic d' Estiu** (tallers per a infants de 6 a 12 anys) 24 al 28 juny
- Taller familiar - **Inspira't amb la natura al botànic: Manualitats de tardor** - 26 octubre
- Taller - **Introducció a la fotografia Macro-Extrem** (P. Bonet) - 23 novembre

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

- Taller familiar - **Nadal Màgic al Botànic** i Jornada de portes obertes - **Nadal al Botànic** - 14 desembre

Voluntariat

- a. Traduccions: un soci i una sòcia ens tradueixen al francès i a l'alemany respectivament, tota la documentació de la web i la informació als visitants.
- b. Manteniment informàtic: un soci manté tota la xarxa informàtica del Jardí.
- c. Voluntaris: el grup de voluntaris ha seguit tan actiu com sempre col·laborant amb les tasques del banc de germoplasma i herbari.

Indicadors	prevists	reals 2019
Nº socis	>60	64

PROJECTES

Projecte "Conservació ex situ de varietats locals de fruiters i hortalissa"

És un projecte que compta amb una subvenció del Fons de Garantia Agrària i Pesquera de les Illes Balears (FOGAIBA) per a fomentar la conservació, l'ús sostenible i el desenvolupament dels recursos genètics en agricultura.

Les activitats que es duran a terme són:

- Renovació de la col·lecció de varietats locals (VL) de pomera.
- Caracterització de 4 VL de *Phaseolus*.
- Disseny i elaboració d'una activitat escolar per valorar la conservació de les VL.
- Tallers de cultiu, manteniment, aspectes gastronòmics i culturals de les VL.

El projecte es va iniciar el mes d'octubre de 2019 i dins aquest exercici es realitzaren les primeres tasques de recull d'informació sobre les varietats a caracteritzar i es van organitzar els tallers que s'iniciaran el proper exercici 2020.

CARE-MEDIFLORA (Conservation Actions for thREatened MEDiterranean Island FLORA)

El mes d'abril de 2016 es va signar el projecte CARE-MEDIFLORA entre els membres que componen els 6 bancs de llavors de les illes majors del Mediterrani.

L'objectiu del projecte ha estat dur a terme accions de conservació per a la flora mediterrània més amenaçada, tant "in situ" com "ex situ", i en la cas de Balears s'ha treballat per a la conservació *in situ* de 8 espècies amenaçades duent realitzant reforçaments de poblacions, introduccions de noves poblacions o simples tancaments per evitar l'herbivoria. S'han recol·lectat llavors de les espècies més amenaçades de les Illes amb l'objectiu d'aconseguir el màxim de poblacions representades al banc de germoplasma.

El projecte va finalitzar el mes de juny de 2019.

Projecte l'ARCA DE LA FLORA BALEAR".

Durant el 2019 va finalitzar el projecte l'Arca de la Flora Balear que s'havia iniciat l'any anterior. És un projecte parcialment finançat per la Fundació Espanyola per a la Ciència i la Tecnologia (FECYT) i el Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats del Govern Espanyol.

L'objectiu ha estat apropar la ciència botànica als ciutadans i com a resultat el primer any es va elaborar una exposició fotogràfica que encara roman instal·lada al Jardí, i una galeria d'imatges d'Instagram amb els millors retrats del Botànic de Sóller. Dins l'exercici de 2019 es donaren els premis als guanyadors de les fotografies d'Instagram i es va inaugurar un itinerari cultural pel poble de Sóller on es mostren elements botànics modernistes, a més d'elements vius, arbres o plantes singulars que hom pot trobar en l'itinerari per a vianants que ha de fer per arribar al Jardí Botànic des de l'estació de tren o bé des de l'estació de busos. L'itinerari està en obert en l'aplicació de Google Maps i es pot seguir des de qualsevol terminal mòbil.

Itinerari:

<https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?mid=1QfjXEHhEhKB4uDIAv0Py2XOAa1B9WAeD&ll=39.76650855375172%2C2.7173843185241386&z=16>

Dins el mateix projecte s'organitzaren visites gratuïtes al Jardí Botànic, un taller familiar sobre manualitats amb restes de plantes i una jornada de portes obertes per a venir a pintar al Botànic amb l'ajuda de l'artista Aina Amengual.

Marc

Juan

V. V.

J. J.

Ally

Aina

Projecte "Sharing experiences". Intercanvi amb Burren Nature Sanctuary

El mes de març de 2019 vam participar en un programa d'intercanvi finançat per BGCI (Botanical Gardens Conservation International) i ArbNet, un programa internacional d'acreditació i creació de xarxes entre arborètums. Presentant la trajectòria del Botànic de Sóller, els organitzadors adjudiquen un altre jardí botànic o arborètum amb l'objectiu de que intercanviïn idees i les treballin conjuntament durant un any.

Resultat de tot el procés de selecció es va elegir al JBS per treballar amb el Burren Nature Sanctuary (BNS) (Irlanda). L'intercanvi d'experiències va estar basat amb la conservació d'orquídiess terrestres *ex situ* i els programes educatius. Entre la regió de Burren, un dels majors paisatges càrstics d'Europa, i Mallorca hi ha algunes espècies vegetals i paisatges comuns. A Burren s'ha iniciat una col·lecció d'orquídiess silvestres amb ajuda de la nostra experiència i al mateix temps, al JBS hem dut a terme alguns programes educatius incorporant idees del BNS.

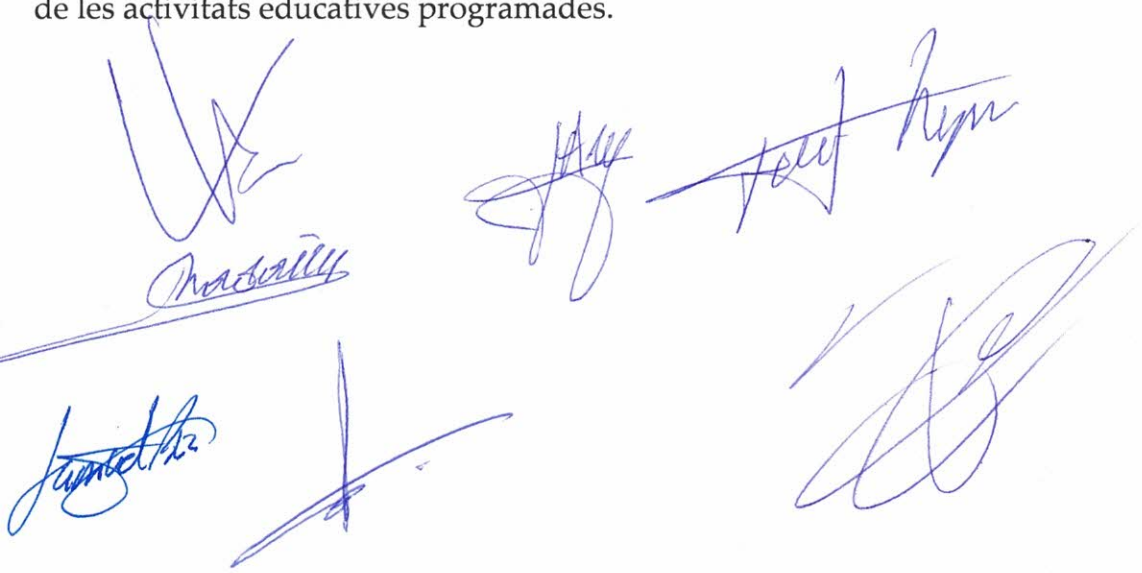
Amb l'intercanvi d'idees ambdues institucions hem visitat l'altra durant la duració del projecte.

Projecte educatiu "Bons hàbits per a canviar el món"

És un projecte parcialment subvencionat per la Conselleria de Medi Ambient i Territori per a l'edició del següent material didàctic seguint com a referents els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i per conscienciar sobre els petits canvis que es poden a nivell local i personal:

- Guia didàctica "Bons hàbits per a salvar el món"
- Panell "El Jardí de l'Oca"

Aquest material es treballa amb els alumnes que visiten el Botànic fent qualsevol de les activitats educatives programades.

Handwritten signatures in blue ink, including names like 'Mascarell', 'Jordi', and 'Jordi Riera'.

